

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Яцина Юлія Олександрівна, 1994 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2017 році Запорізький національний університет за спеціальністю «Політологія», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Політологія».

Разова спеціалізована вчена рада PhD 9656, утворена наказом Запорізького національного університету, Запоріжжя, від 27 травня 2025 року № 251 у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Хорішко Лілія Сергіївна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, Запорізький національний університет;

Рецензентів –

Удовика Лариса Григорівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права, Запорізький національний університет;

Руднева Анна Олегівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології, Запорізький національний університет;

Офіційних опонентів –

Кривошеїн Віталій Володимирович, доктор політичних наук, професор, декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Бабарикіна Надія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних технологій, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,

на засіданні 24 липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки Яцині Юлії Олександрівні на підставі публічного захисту дисертації «Інноваційні аналітико-статистичні технології попередження корупції в державі» за спеціальністю 052 Політологія.

Дисертацію виконано у Запорізькому національному університеті, Запоріжжя. Науковий керівник – Цокур Євген Георгійович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології, Запорізький національний університет. Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою. Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для розвитку галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, що відповідає вимогам пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 20 наукових публікацій за темою дисертації, з них 7 статей у наукових фахових виданнях України, що відповідають вимогам пункту 8 «Порядку присудження

ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами); дві статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача; дві статті в наукових фахових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus; 1 розділ у колективній монографії.

Статті в наукових фахових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Яцина, Ю. (2023). Уточнення змісту основних понять проблеми інноваційних аналітико-статистичних технологій як інструменту протидії корупції. Філософія та політологія в контексті сучасної культури, 15(1), 85-95. DOI: <https://doi.org/10.15421/352311>
2. Яцина Ю.О. (2023). Напрямки впровадження інноваційних аналітико-статистичних технологій як інструменту протидії корупції в державі. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право, 1(57), 164-174. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1\(57\).280822](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1(57).280822)
3. Яцина, Ю.О. (2023). Особливості застосування інноваційних аналітико-статистичних технологій в інформаційних системах з моніторингу та виявлення корупції. Актуальні проблеми філософії та соціології, 40, 206-213. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v040.2023.35>
4. Яцина, Ю.О. (2023). Інноваційні аналітико-статистичні технології як інструмент моніторингу та протидії корупції. Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках, 6(1), 145-156. DOI: <https://doi.org/10.15421/342319>
5. Kudinov, I., Sičáková-Beblová, E., & Yatsyna, Y. (2017). Actors of Political Life in Ukraine: Social Portrait of Contemporary Power Elite. Нова парадигма : [журнал наукових праць] / голов. ред. В. П. Бех. ; Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова ; творче об'єднання «Нова парадигма». Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 133, 95-111. URL: <https://www.novaparadigma.npu.edu.ua/index.php/novaparadigma/article/view/15/13>
6. Кудінов, І., Сичакова-Бєблєва, Е., & Яцина, Ю. (2017). Суб'єкти політичного життя України: соціальний портрет сучасної правлячої еліти. Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни / Гол. ред. М.А. Лепський; Запорізький національний університет. Запоріжжя : КСК-Альянс, 38(2), 81-92. DOI: <https://doi.org/10.26661/2413-2284-2017-2-38-09>
7. Yatsyna, Y., & Kudinov, I. (2017). Corruption in the Higher Educational System of Ukraine. Нова парадигма : [журнал наукових праць] / голов. ред. В. П. Бех. ; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; творче об'єднання «Нова парадигма». Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 132, 44-52. URL: <https://www.novaparadigma.npu.edu.ua/index.php/novaparadigma/article/view/19/35>

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача:

1. Yatsyna, Y., & Kudinov, I. (2023). Directions for the implementation of innovative analytical and statistical technologies as a tool for corruption counteraction. Laisvalaikio Tyrimai, 2(22), 17-29. DOI: <https://doi.org/10.33607/elt.v2i22.1440>
2. Yatsyna, Y., & Kudinov, I. (2023). Innovative analytical and statistical technologies in election forensics. Regional Formation and Development Studies, 2(40), 28-42. DOI: <https://doi.org/10.15181/rfds.v40i2.2528>

Статті в наукових фахових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

1. Yatsyna, Y., & Kudinov, I. (2023). Innovative analytical and statistical technology as a corruption counteraction tool: conceptual analysis. *Amazonia Investiga*, 12(67), 78-86. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.67.07.7>
2. Lepska, N., Lepskyi, M., Yatsyna, Y., & Kudinov, I. (2021). The isolationist pathology of sovereignism (three historical cases for analysis). *WISDOM*, 19(3), 151-162. DOI: <https://doi.org/10.24234/wisdom.v19i3.487>.

Розділ колективної монографії:

1. Кудінов, І.О., & Яцина, Ю.О. (2024). Інноваційні технології автоматизації збору та обробки даних у дослідженні політичних процесів та ситуацій. Технології державотворення в умовах сучасної політичної дійсності : колективна монографія / Д. Ю. Арабаджієв, О. М. Вагіна, Н. В. Горло, О. М. Кіндратець, І. О. Кудінов, Н. В. Лепська, Ю. Г. Мальована, А. О. Руднева, Т. І. Сергієнко, Л. С. Хорішко, Є. Г. Цокур, Ю. О. Яцина ; за заг. ред. Н. В. Горло. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 266-287. URL: https://files.znu.edu.ua/files/ZNU_Monographs/0060900.pdf

Зазначені статті (публікації) відповідають темі дисертації та висвітлюють основні наукові результати дисертаційної роботи, мають обґрунтування отриманих наукових результатів, відповідають поставленим у статтях завданням, мають обґрунтовані висновки, що відповідає пункту 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Науковий рівень дисертації та наукових публікацій Яцини Юлії Олександрівни є достатньо високим, при цьому нею дотримано вимоги академічної доброчесності. Рівень набуття здобувачкою теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей є достатньо високим.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження: Голова ради – Хорішко Лілія Сергіївна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, Запорізький національний університет – оцінка позитивна без зауважень.

Рецензент – Удовика Лариса Григорівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Запорізького національного університету – оцінка позитивна із зауваженнями, які не знижують науково-практичне значення роботи:

1. Опис авторських Python-інструментів не супроводжується достатнім технічним та аналітичним коментарем щодо алгоритмів виявлення аномалій. Авторка зазначає, що застосовувала власні цифрові розробки. Проте в тексті бракує опису логіки обчислення відхилень, статистичних моделей, методів тренування алгоритмів (якщо вони передбачали машинне навчання) та критеріїв оцінювання їх ефективності. Без цього складно оцінити не лише валідність, а й масштабованість запропонованих рішень.
2. Аналіз практик впровадження інноваційних технологій у громадянському секторі не розкриває механізмів конфлікту або координації між різними суб'єктами. У роботі виокремлено два вектори реалізації інновацій – інституційний і громадянський. Це продуктивне розрізнення, однак у тексті не досліджено, як саме ці два вектори взаємодіють або конфліктують на практиці. Наприклад, чи існують випадки дублювання функцій, непрозорості передачі даних, або конкуренції за вплив на нормативну базу? Без емпіричних прикладів такого типу модель виглядає занадто гармонізованою. Доцільно було б доповнити опис прикладами взаємодії або протидії, які б показали складність реального запровадження цифрових інструментів у поліконтекстуальному середовищі.

3. У роботі задекларовано впровадження розроблених рекомендацій, але не подано кількісних або якісних результатів їх застосування. Оцінка ефективності будь-якої прикладної розробки передбачає не лише її опис, а й аналітичну верифікацію результатів. У роботі зазначено, що інструменти та рекомендації впроваджено у діяльність двох громадських організацій, проте немає відомостей про зміни, яких вдалося досягти – наприклад, чи вдалося зафіксувати випадки запобігання порушенням, зменшення часу на перевірку, зростання прозорості процедур? Наявність таких даних суттєво посилює б прикладну частину дисертації і надала б підґрунтя для подальших міждисциплінарних досліджень у суміжних галузях.

4. Аналіз українського досвіду впровадження цифрових антикорупційних технологій, зокрема кейсу Prozorro, у дисертації залишається поверховим. У дисертаційному дослідженні зазначено про низку інформаційних систем та платформ, які функціонують в Україні у сфері забезпечення прозорості державних закупівель, однак їхній змістовий аналіз виглядає фрагментарним. Зокрема, найбільш системно опрацьована ініціатива Prozorro, яка вважається успішним прикладом антикорупційної цифровізації, не отримала у роботі належної теоретико-практичної розвідки. Відсутній аналіз алгоритмів аналітичної обробки даних у межах цієї системи, динаміки її нормативного оформлення, а також обмежень її застосування в контексті запобігання корупції. Такий рівень опрацювання не дозволяє достатньо глибоко продемонструвати внутрішній політичний і технологічний зміст процесів цифрової трансформації державного управління в Україні. При цьому, враховуючи масштаб упровадження Prozorro та його значення для системи публічних закупівель, очікуваним виглядало б також порівняння з аналогічними міжнародними кейсами або згадка про межі його екстраполяції на інші сфери управління. З огляду на те, що дисертація виконується в межах політичної науки, більш глибока інтерпретація Prozorro як прикладу цифрової прозорості підвищила б аналітичну цінність роботи.

Рецензент – Руднева Анна Олегівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політології Запорізького національного університету – оцінка позитивна із зауваженнями, які не знижують науково-практичне значення роботи:

1. У дисертації обґрунтовано домінування реактивних механізмів боротьби з корупцією в Україні й наголошено на необхідності зміщення фокусу до превенції. Разом з тим, залишаються не повністю з'ясованими механізми поєднання двох моделей: як саме цифрові технології можуть забезпечити їх комплексне функціонування в межах одного управлінського циклу? Зокрема, в умовах правової та інституційної асиметрії превентивні інструменти можуть бути витіснені або використані у формалізований спосіб. Розгляд цифрових інструментів як інтегративної рамки для проактивних рішень потребує концептуального поглиблення, зокрема через аналіз прикладів національних антикорупційних стратегій або комплаєнс-практик.

2. Поняття «попередження корупції» потребує подальшої політичної конкретизації. Дисертантка формулює попередження корупції як форму випереджального управлінського впливу, що базується на аналізі ризиків та трансформації умов, сприятливих для зловживань. Однак у наявному вигляді це визначення має радше інструментальний характер. Було б важливо включити до нього елементи нормативної та легітимісної логіки: хто ухвалює рішення про зміну «умов»? які політичні актори наділені довірою до втручання? що обумовлює суспільну прийнятність превентивного тиску? Інакше кажучи, антикорупційна превенція потребує не лише інструментарію, а й політичної архітектури прийнятності дій.

3. В роботі слушно зазначено, що найефективніші антикорупційні інструменти створюються на перетині громадянських ініціатив та державної волі. Проте майже не розкрито ризики втрати керованості або зниження прозорості самих громадських моніторингових структур. Наприклад, у ситуації, коли громадянські проекти мають зовнішнє фінансування або працюють на основі неперевіраних даних, виникає загроза

легітимації сумнівних рішень. Тому було б доцільно включити до моделі антикорупційної інфраструктури не лише елементи взаємодії, а й механізми контролю та підзвітності самих неурядових акторів.

Опонент – Кривошеїн Віталій Володимирович, доктор політичних наук, професор, декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара – оцінка позитивна із зауваженнями, які не знижують науково-практичне значення роботи:

1. На с. 39-40 дисертантка дає власне визначення корупції, під якою пропонується розуміти «протиправне використання посадовою особою наданих їй управлінських ресурсів для особистої чи групової вигоди, що може мати як матеріальну, так і нематеріальну форму. При цьому протиправне використання – це порушення як формальних нормативно-юридичних установ, включаючи норми службової поведінки та етики, так і неформалізованих норм поведінки, етики і моралі». На нашу думку, при визначенні корупції необхідно робити наголос на одержання неправомірної вигоди, тобто грошових коштів або іншого майна, переваг, пільг, послуг, нематеріальних активів, будь-яких інших вигід нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав, оскільки не кожне протиправне використання посадовою особою наданих їй управлінських ресурсів може кваліфікуватися як корупція.

2. На с. 83 дисертантка, зазначаючи, що провідне місце в дослідженні посідає інституційний підхід, вказує: цей підхід «передбачає аналіз політичних і правових процесів через призму функціонування інституцій (виокремлено нами. – В.К.) – стабільних норм, структур, організацій, які визначають правила поведінки суб'єктів», що «дозволяє розглядати державу як середовище, в якому формуються й реалізуються інструменти попередження / протидії корупції, з урахуванням динаміки владних повноважень, підзвітності та механізмів контролю». У контексті дослідження антикорупційних технологій правильніше було б акцентувати увагу не стільки на інституції, скільки на інститути. Перший термін означатиме встановлення, традицію, порядок, заведений в суспільстві, а другий – закріплення таких звичаїв і порядків у законах і правових нормах.

3. У дисертаційній роботі спостерігається певна неузгодженість основних програмно-цільових елементів дослідження. На нашу думку, невдало сформульований об'єкт дослідження (державна в умовах цифрової трансформації публічного управління) – занадто велика відстань від предмету дослідження (інноваційні аналітико-статистичні технології як інструмент попередження корупції в державі). Логічним було б визначити об'єктом дослідження механізм попередження корупції як складову (чи напрям) державної антикорупційної політики. Також коректнішим було б прив'язати тематику дослідження не до попередження корупції, а до запобігання корупції – ці конструкти можна в цілому вважати синонімічними, проте проблематика дослідження була б міцніше пов'язана з законодавчим полем України. Дещо вузько за темою і предмет сформульовано мету дослідження – визначити напрями оптимізації (виокремлено нами. – В.К.) впровадження інноваційних аналітико-статистичних технологій попередження корупції в державі. Також дисертанткою було сформульоване одне із завдань так: розробити практичні рекомендації щодо впровадження інноваційних аналітико-статистичних технологій попередження корупції в Україні. Воно було більш-менш повно реалізовано в підрозділі 3.3, проте вважаємо недоречною авторську ремарку на с. 209: «В цьому підрозділі ми сконцентруємо нашу увагу саме не на практичних рекомендаціях, а скоріше на застереженнях щодо занадто оптимістичного сприйняття, як інформаційних, так і аналітико-статистичних технологій в якості панацеї від усіх корупційних хвороб».

4. Є певні невідповідності щодо оформлення деяких елементів роботи. Так, експлікація до рисунків подається здебільшого англійською мовою, що інколи утруднює розуміння

ілюстративного матеріалу (хоча можливо це і узгоджується з положеннями Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>)). Додатки правильно пронумеровані, проте не мають назви (Додаток А, Додаток Б), хоча розділи Додатку А мають свої назви. У деяких підрозділах наявні пункти / підпункти, але вони неправильно пронумеровані (хоча можливо їх можна розглядати як розлогі переліки).

Опонент – Бабарикіна Надія Анатоліївна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних технологій Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана – оцінка позитивна із зауваженнями, які не знижують науково-практичне значення роботи:

1. Уточнення змісту поняття «інноваційна аналітико-статистична технологія» залишає відкритим питання про її співвідношення з іншими суміжними категоріями. Авторка подає двокомпонентне тлумачення терміну – у широкому та вузькому сенсі – що є сталою практикою для складних міждисциплінарних понять. Проте в тексті дисертації бракує чітко окресленого порівняльного ряду: зокрема, відсутнє розмежування між запропонованим визначенням і такими поняттями, як «аналітична платформа», «алгоритмічний інструмент», «антикорупційна цифрова система». Це ускладнює позиціювання терміну в науковому просторі. Очевидно, що поняття потребує концептуального обрамлення не лише з боку функціональної ролі, а й з точки зору гносеологічної специфіки – як технології, яка опосередковує знання і транслює інституційні очікування в управлінські рішення.

2. Заявлений у методології поведінковий підхід не набуває достатнього концептуального розвитку у самому тексті. Авторка коректно зазначає поведінковий підхід логіку як одну з методологічних основ дослідження, однак у розділах дисертації вона використовується переважно як фон, а не як операціоналізований аналітичний інструмент. Це створює дисбаланс між програмними засадами та емпіричною реалізацією. Було б корисно, наприклад, навести конкретні приклади аналізу поведінкових патернів державних службовців або громадських акторів у контексті цифрової доброчесності, щоб підкреслити не лише технологічну, а й когнітивну природу інноваційних інструментів. В іншому разі поведінкова складова виглядає декларативною.

3. Класифікація функціональних блоків аналітико-статистичних технологій потребує додаткового епістемологічного обґрунтування. Авторка формулює п'ятиелементну структуру аналітико-статистичних технологій: збір, обробка, візуалізація, прогнозування, підтримка прийняття рішень. Такий поділ є загалом логічним, однак лишається не зовсім ясным, чи ці блоки класифіковано за принципом операційної послідовності, або за рівнем когнітивної абстракції, чи за інституційним контекстом застосування. Без належного наукового пояснення поділ може мати технократичний характер, що знижує його евристичну вартість для подальших досліджень. Було б доцільно продемонструвати, як ці блоки функціонують у різних управлінських контекстах – наприклад, у судовому, виконавчому чи муніципальному антикорупційному процесі.

4. У дисертації відсутня концептуалізована модель впровадження інноваційних аналітико-статистичних технологій у сучасній державі. Попри те, що у підрозділах третього розділу подано опис функціональних напрямів, платформ та прикладів громадянського і державного застосування цифрових технологій у сфері протидії корупції, бракує єдиної структурної моделі впровадження інновацій в управлінське середовище. Така модель могла б містити логіку послідовного вбудовування технологій у нормативну, інституційну та процедурну рамку функціонування органів державної влади. Наразі ж рекомендації мають фрагментарний характер, не супроводжуються відображенням можливих бар'єрів (нормативних, фінансових, організаційних) і не містять загальної схеми узгодження технічних, політичних і громадянських вимірів. У ситуації, коли дисертація заявляє про

прикладну спрямованість, включення подібної впроваджувальної моделі – навіть у концептуальному форматі – значно посилює практичну вартість отриманих результатів.

За підсумками дискусії винесено на голосування питання про присудження здобувачці Яцині Юлії Олександрівні ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія на підставі публічного захисту дисертації «Інноваційні аналітико-статистичні технології попередження корупції в державі».

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада PhD 9656 **присуджує** Яцині Юлії Олександрівні ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради.

Лілія ХОРИШКО